

รูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืนของกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

**Standard development model for sustainable agricultural
product processing of Community Enterprise Group,
Prachuap Khiri Khan Province**

จิระวดี บัวชุม¹, นิตยา ลินเธาว์², ขจรศักดิ์ เจ้ากรมทอง³

หลักสูตรนโยบายสาธารณะและการจัดการ, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต^{1,2,3}

Jirawadee Buachoom¹ Nittaya Sintao², Kajohnsak Chaokromthong³

Doctor of Philosophy in Public Policy and Management, Kasem Bundit University^{1,2,3}

E-mail: jirawadee.aoy3607@gmail.com¹ E-mail: sintaonitppm2@gmail.com²

E-mail: kajohnsak.cha@kbu.ac.th³

Received: November 3, 2024; Revised: March 18, 2025; Accepted: March 26, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม 15 คน นำผลการประชุมมาจัดทำรูปแบบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ ตัวแทนผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และตัวแทนสมาชิกวิสาหกิจชุมชน รวมจำนวน 9 คน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 1) การบัญชี 2) การเพิ่มช่องทางการตลาด 3) การสร้างเครือข่ายการผลิตสินค้า 4) ระบบตรวจสอบสินค้าที่ได้มาตรฐาน 5) ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการ 6) มีธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดี 7) ประสิทธิภาพในการผลิตและบริการ 8) ความเข้มแข็งของชุมชน 9) ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน ข้อเสนอแนะคือ การจัดการอบรมให้กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางการขาย สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สามารถร่วมมือกันในการผลิตและจัดจำหน่าย สร้างเครือข่ายเพื่อแบ่งปันทรัพยากรและเทคโนโลยีในการผลิต เพื่อความสำเร็จและผลลัพธ์ที่ยั่งยืน และการพัฒนาเครือข่ายและการรับรองมาตรฐานระดับสากลช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในตลาดโลก

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา มาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ABSTRACT

This research analyzed and developed a sustainable agricultural product processing model for community enterprises in Prachuap Khiri Khan Province. Qualitative methods were employed, involving 15 participants in focus group discussions and in-depth interviews with nine representatives, including community enterprise leaders and economic experts. The study identified nine key components for sustainable development: 1) accounting knowledge 2) expanding marketing channels, 3) building production networks, 4) standardized product inspection, 5) community ownership, 6) good governance, 7) production efficiency, 8) strengthening communities, and 9) ensuring long-term sustainability. Recommendations include training in basic accounting, promoting online platforms for sales, and supporting branding and packaging development, encouraging collaboration among community enterprises and fostering resource sharing networks are crucial for long-term success. The circular economy approach minimizes waste and optimizes resources, while international certification boosts credibility and market value.

KEYWORDS: Development Model, Standard Model for Agricultural Product, Community Enterprise Groups, Prachuap Khiri Khan Province

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีผู้ประกอบการจำนวนมาก หากมองในส่วนของแต่ละจังหวัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีผู้ประกอบการมากที่สุด จำนวน 87,044 ราย (วิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2565) ซึ่งวิสาหกิจชุมชนมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 7 อย่างด้วยกัน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบของวิสาหกิจชุมชน คือ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง แต่อย่างไรก็ดี คนนอกอาจมีส่วนร่วมโดยอาจมีการถือหุ้นได้เพื่อการมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือ แต่ไม่ใช่หุ้นใหญ่ ทำให้มีอำนาจในการตัดสินใจ 2) ผลผลิตจากกระบวนการในชุมชน ซึ่งอาจนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้ แต่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุด 3) ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน

เพื่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนซึ่งมีความรู้ภูมิปัญญา หากมีกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองก็จะริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้โดยไม่เอาแต่เรียนแบบหรือแสวงหาสูตรสำเร็จ 4) มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานทุนที่สำคัญ เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับประยุกต์ให้ทันสมัย ผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น 5) มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่ทำแบบโครงการเดียว คล้ายกลับปลูกพืชเดียว แต่เป็นการทำแบบวนเกษตร คือ มีหลาย ๆ กิจกรรมประสานผืนพลัง (Synergy) และเกื้อกูลกัน (Cluster) 6) มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจหลัก เรียนรู้คือหัวใจของกระบวนการพัฒนาวิสาหกิจ

ชุมชน หากไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีแต่การเรียนรู้แบบ การหาสูตรสำเร็จโดยไม่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ไม่มีการเรียนรู้ก็จะมีวิสาหกิจชุมชนบนฐานความรู้ แต่บนฐานความรู้สึก ความอยาก ความต้องการ ตามที่สื่อในสังคมกระตุ้นให้เกิด ทำให้ความอยาก กลายเป็นความจำเป็นสำหรับชีวิตไปหมด และ 7) มีการพึ่งพิงตนเองเป็นเป้าหมาย การพึ่งพิงตนเองคือ เป้าหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุดของวิสาหกิจ ชุมชน หากพลาดเป้าหมายนี้ก็คือพลาดเป้า วิสาหกิจ ชุมชนจะกลายเป็นธุรกิจที่มีเป้าหมายที่กำไรก่อนที่จะ คิดทำให้รอด ไม่พัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนให้เกิด ความมั่นคงก่อนที่จะก้าวไปพัฒนาธุรกิจ (สำนักงาน เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน 2554)

จากรายงานของสำนักงานคลังจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์พบว่าจากการระบาดของโรคโควิด-19 ได้ระบาดต่อเนื่องและยาวนาน ส่งผลให้การ ดำเนินธุรกิจของสถานประกอบการต่าง ๆ ได้รับความ กระทบอย่างหนักแม้ว่าสถานการณ์การแพร่ ระบาดฯ จะคลี่คลายได้แล้ว แต่การฟื้นฟูยังคงต้องใช้ เวลาสักระยะอาจจะยังไม่สามารถดำเนินการได้ ตามปกติ ประกอบกับเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ที่เริ่ม ระบาดภายในประเทศ หากสถานการณ์การแพร่ ระบาดฯ ยังไม่คลี่คลาย และรุนแรงขึ้นจนไม่สามารถ ควบคุมจำนวนผู้ติดเชื้อได้ หรือควบคุมได้ช้า ก็จะมี ผลกระทบให้เศรษฐกิจได้รับผลกระทบอย่างหนัก อีกทั้ง ในปี 2564 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ปริมาณผลผลิต ด้านเกษตรออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทำให้ สถานการณ์ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ กลับมาอีกครั้ง ตามกลไกตลาด ประกอบกับกำลังซื้อ ของประชาชนลดต่ำลง ส่งผลให้เกษตรกรได้รับ ผลกระทบในเรื่องของรายได้ลดลง ดูได้จากรายได้

ของผู้ประกอบการ ในปี 2564 หดตัวร้อยละ -2.9 จากปี 2563 สาเหตุเนื่องจากประชาชนมีรายได้ลดลง กำลังซื้อของผู้บริโภคลดลงตาม (สำนักงานคลัง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กรมบัญชีกลาง, 2565) ถึงแม้ว่าจะมีการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยมีการจัดงาน กระจายสินค้าในการแสดงสินค้า ต่าง ๆ เช่น งานโอ ทอป ที่เมืองทองธานี แต่รายได้ยังไม่เพียงพอ ซึ่ง ปัญหาเหล่านี้ก็มาจากการที่พัฒนาสินค้าไม่ตรงกับ กลุ่มเป้าหมาย หรือสินค้าไม่น่าสนใจ ผลผลิตสินค้าโดย ไม่คำนึงถึงความต้องการของตลาดและตั้งราคาไม่ สอดคล้องกับต้นทุนของสินค้า ทำให้ประสบปัญหา ทางการเงินจนเกิดภาวะขาดทุน สินค้าจำนวนมาก ขาดเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ไม่มีการสร้างความน่าเชื่อ ในด้านมาตรฐานให้แก่ผู้บริโภค ขาดช่องทางการ ตลาดส่งผลให้ผู้บริโภคไม่สามารถเข้าถึงสินค้า และไม่มี การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทำให้ ไม่เป็นที่รู้จักในหมู่ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ชาวต่างประเทศมากนัก ทั้งนี้ยังมีรายงานผลการ ตรวจสอบการแบบบูรณาการของหัวหน้าผู้ตรวจ ราชการสำนักนายกรัฐมนตรื รับผิดชอบเขตตรวจ ราชการที่ 4 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รอบที่ 2 ได้เปิดเผยว่าสินค้าเกษตรแปรรูปส่วนใหญ่ยังไม่ได้ การรับรองมาตรฐานการผลิตตามที่กระทรวง สาธารณสุขกำหนดและโรงเรือนผลิตสินค้ายังไม่ได้ ตามมาตรฐาน (มกษ.) 9028-2557 ขาดความรู้ในการ ทำฉลากสินค้าให้ได้ตามที่กฎหมายกำหนด และการ ปรับปรุงสถานที่ผลิตให้ได้มาตรฐานต้อง ใช้ งบประมาณ ซึ่งถ้าวิสาหกิจชุมชนมีทุนไม่เพียงพอ ก็ จะไม่สามารถดำเนินการเพื่อให้ได้มาตรฐาน กระบวนการผลิตได้ ขาดการบริหารจัดการภายใน กลุ่ม ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่าง ต่อเนื่อง เช่น ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์อาจเป็น

อุปสรรคในการนำมาพัฒนาต่อยอด ขาดความต่อเนื่องในการผลิต บุคลากรไม่เพียงพอและไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมจำหน่ายสินค้าในจังหวัดและต่างจังหวัด ขาดเงินทุนในการออกจำหน่ายสินค้านอกสถานที่ เช่น ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมงานแสดงสินค้าหรือกิจกรรมจับคู่เจรจาธุรกิจการค้าบางกิจกรรมได้และไม่มีงบประมาณในการขอมาตรฐานรับรองผลิตภัณฑ์ทำให้ขาดโอกาสในการเชื่อมโยงและจับคู่เจรจาธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผู้เชี่ยวชาญและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการพัฒนา รวมทั้งการเข้าถึงนวัตกรรมในการพัฒนาสินค้าเกษตรแปรรูป (หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี, 2565)

นอกจากนี้ ธรรมชาติของวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการที่ขาดความโปร่งใสและไม่มีระบบการตรวจสอบที่ดี อาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมภายในกลุ่ม การขาดระบบกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดปัญหาความไม่ไว้วางใจระหว่างสมาชิก ส่งผลต่อการตัดสินใจที่ไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของชุมชน นอกจากนี้ ยังพบว่าหลายกลุ่มมีปัญหาเรื่องการขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการเงิน และการจัดการ ส่งผลต่อการพัฒนาธุรกิจในระยะยาว

ดังนั้น การพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรของวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืน จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการพัฒนาใน 5 ด้านหลัก ได้แก่ การบริหารบัญชี การเพิ่มช่องทางการตลาด การสร้างเครือข่ายการผลิต ระบบตรวจสอบมาตรฐานสินค้า และการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง ตลอดจนการ

บริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถแข่งขันในตลาดได้ดีขึ้น แต่ยังส่งเสริมให้เศรษฐกิจชุมชนเติบโตไปพร้อมกับการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรของประเทศ

จากเหตุผลดังกล่าวมานี้ เห็นว่าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบปัญหาที่เกิดขึ้นกับวิสาหกิจชุมชนหลายประการ เช่น การผลิตสินค้าที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการทำบัญชีและปัญหาด้านบรรจุภัณฑ์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ทันสมัยและขาดเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยในการผลิตด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีการศึกษาปัญหาทั้งหมดไปสู่กระบวนการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีสมาชิกในกลุ่มให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและเป็นวิสาหกิจชุมชนที่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดได้ แต่ยังขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนในด้านการบัญชี ด้านการเพิ่มช่องทางการตลาด ด้านการสร้างเครือข่ายการผลิตสินค้า ด้านระบบตรวจสอบสินค้าที่ได้มาตรฐาน และด้านชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง เพื่อให้ได้มาตรฐานสู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร ซึ่งกับตรงความต้องการของผู้บริโภค ส่งเสริมและสร้างโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่หรือชุมชนส่งผลให้ภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรมพัฒนาได้ไปพร้อม ๆ กัน

คำถามการวิจัย

รูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะมีรูปแบบและองค์ประกอบของมาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรควร เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

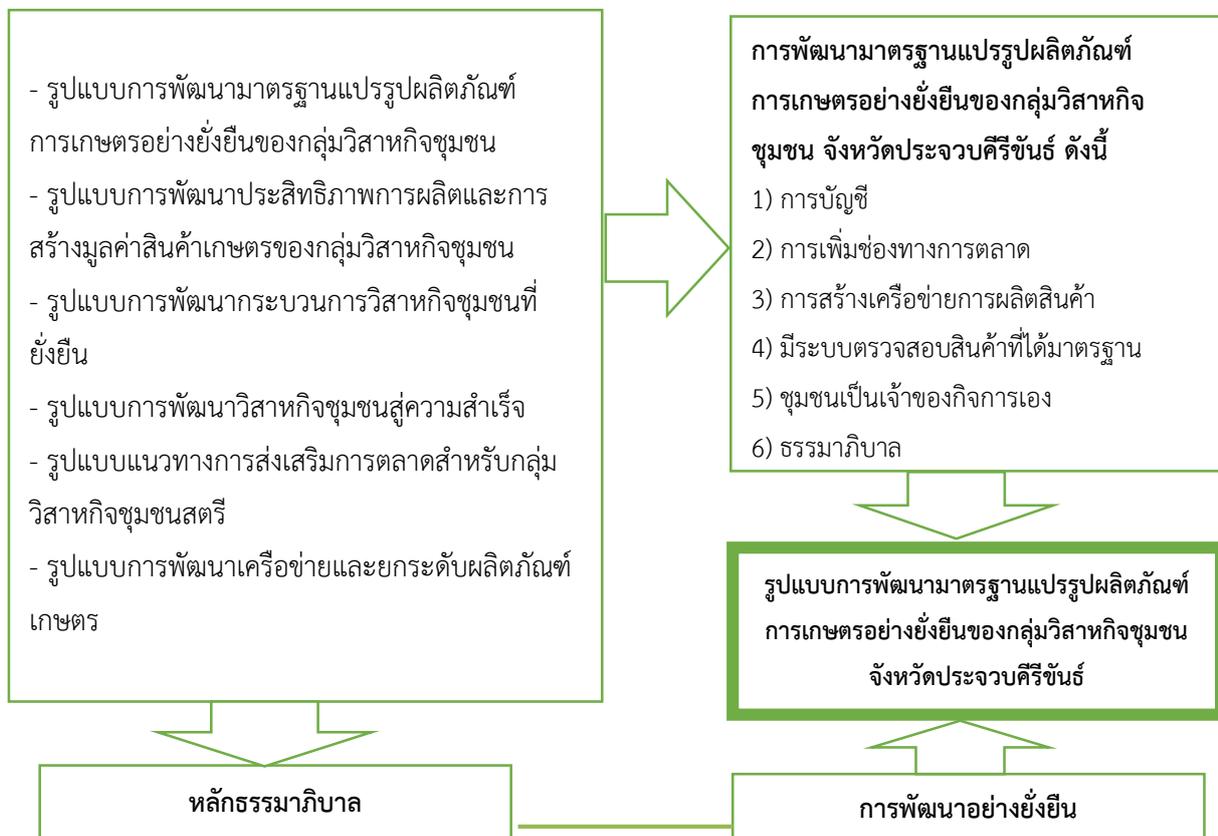
1. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีความสอดคล้อง และนำไปสังเคราะห์ให้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืน ของ กลุ่ม วิ ส า ห กิจ ชุม ชน จั ง ห วั ด ประจวบคีรีขันธ์ ในบริบทของพื้นที่โดยการศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม เพื่อ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นำไปพัฒนารูปแบบการพัฒนามาตรฐานการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบมาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรของวิสาหกิจชุมชนรูปแบบต่าง ๆ มาเป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาด้านมาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

2. รูปแบบการพัฒนาด้านมาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืน นำไปเป็นแนวทางนำเสนอ นโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 15 คน ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ประธานกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 สมาชิกวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 3 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหรือผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน

การสัมภาษณ์เชิงลึกมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 9 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จและยังดำเนินการอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 6 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำมาเป็นเครื่องมือในการจัดทำสารสนเทศกลุ่ม ในประเด็นการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปอย่างยั่งยืนผลิตภัณฑ์การเกษตรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนี้ 1.การบัญชี 2. การเพิ่มช่องทางการตลาด 3. การสร้างเครือข่ายการผลิตสินค้า 4.มีระบบตรวจสอบสินค้าที่ได้มาตรฐาน 5. ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง

นำผลที่ได้จากการประชุมกลุ่ม มาสร้างแบบสัมภาษณ์ (In depth Interview) ในการกำหนดรูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูป

ผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

หาความเที่ยงตรง

ให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณา ตรวจสอบ ความถูกต้อง ชัดเจนในการใช้ภาษา และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 5 ท่าน โดยนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกัน และคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ได้ค่า (Index of item objective congruence : IOC) ได้ ค่า เท่ากับ 1.00

นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเที่ยงตรงแล้ว ไปขอจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์กับ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิ ความปลอดภัย และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เข้าร่วมการวิจัยหรืออาสาสมัครที่เข้าสู่โครงการวิจัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาให้งานวิจัยมีคุณภาพและปลอดภัยแก่อาสาสมัคร รวมถึงได้ผลงานวิจัยที่น่าเชื่อถือและเกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยมีเลขที่รับรองโครงการ คือ T037/66P

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

รูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะต้องมียอดประกอบ 9 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการบัญชี พบว่า การทำบัญชีเป็นเรื่องสำคัญ เป็นระบบการบริหารจัดการข้อมูลทางการเงิน และเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลทางเศรษฐกิจในการประมวลผล บันทึก จำแนก และทำการสรุปผล เพื่อช่วยในการวางแผนภาษีได้อย่างถูกต้องและประหยัด และเป็นระบบการควบคุม

ภายในที่ดีของกิจการ ช่วยให้การจัดทำบัญชีเป็นระบบและโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของ สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา ความต้องการ คุณภาพชีวิต และรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรของวิสาหกิจชุมชน พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวม ประกอบด้วย การวินิจฉัยผลิตภัณฑ์ การวิเคราะห์ระบบการเงิน การบัญชี การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการทดลองตลาด

2) ด้านการเพิ่มช่องทางการตลาด พบว่าการเพิ่มช่องทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มีการสร้างคนรุ่นใหม่ให้เข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อยอดจากเดิมให้สินค้าทันสมัย รวมไปถึงสามารถขยายช่องทางการตลาดได้มากขึ้น เช่น ช่องทางออนไลน์เช่น Facebook, Instagram, Line หรือ TikTok แต่ก็มีบางส่วนที่ยังขายสินค้าบนช่องทางออนไลน์ไม่เป็นเพื่อให้วิสาหกิจของชุมชนอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืนและถาวร โดยการจัดกิจกรรมออกร้านตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ เช่น งาน OTOP ของจังหวัด งานแสดงสินค้าเมืองทองธานี และเข้าร่วมตลาดนัดหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น แต่ก็ยังมีสมาชิกบางคนก็เลือกที่จะไม่ไป เนื่องจากต้นทุนสูง ค่าเดินทาง และยังไม่แน่ใจว่าจะขายได้หรือไม่ จึงเลือกที่จะขายเฉพาะในพื้นที่มากกว่า สอดคล้องกับแนวคิด แนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดของ Kotler and Armstrong (2013) กล่าวว่า เป็นแนวคิดเกี่ยวกับชุดเครื่องมือและกลยุทธ์ที่องค์กรใช้เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์หรือบริการไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยมี

องค์ประกอบของส่วนประสมการตลาด (7P's) ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย/ทำเลที่ตั้ง (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) การประชาสัมพันธ์ (Public Relation) การตลาดทางตรง (Direct Marketing)

3) ด้านการสร้างเครือข่ายการผลิตสินค้า พบว่า การสร้างเครือข่ายการผลิตสินค้ามีส่วนทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นเนื่องจากการขายผ่านระบบออนไลน์ ทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้นเลยต้องร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่มผลิตสินค้าให้ทันกับความต้องการของลูกค้า และรองรับกับตลาดได้มากขึ้น แต่เกษตรกรหรือผู้ผลิตไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพราะคิดว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก เสียเวลา ถึงแม้ทางภาครัฐจะมีช่องทางสำหรับแนะนำทั้งการผลิต การกระจายสินค้า ให้กับเกษตรกรก็ตามที่เพราะชาวบ้านคิดว่าภาครัฐช่วยไม่ตรงจุด ถ้าต้องการจะให้วิสาหกิจชุมชนพัฒนามากขึ้น ควรเริ่มจากการสร้างความเข้าใจถึงข้อดี ของการรวมกลุ่มให้มากขึ้นช่วยให้กลุ่มสามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากร และความรู้ระหว่างกัน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มศักยภาพในการผลิตสินค้าคุณภาพสูงสม่ำเสมอ อีกทั้งยังเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มในการขยายตลาดและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีขึ้นเมื่อมีกลุ่มที่เข้มแข็งแล้ว ก็สามารถนำรูปแบบที่ผู้วิจัยสังเคราะห์มาใช้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธิกา พ่วงแสง และหญิง มัทนัง (2563) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการตลาดสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสตรีบ้านบึงตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการส่งเสริมการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสตรีบ้านบึง

ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสตรีบ้านบึง ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา ซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนามาตรฐานการแปรรูปสินค้าเกษตรในรูปแบบนี้ประกอบไปด้วย การพัฒนาด้านการตลาด การสร้างเครือข่ายการผลิตสินค้า และการพัฒนาศักยภาพด้านความสามารถของสมาชิกผู้ผลิต

4) ด้านมีระบบตรวจสอบสินค้าที่ได้มาตรฐาน พบว่า การมีระบบตรวจสอบสินค้าที่ได้มาตรฐาน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นการยอมรับและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดสากลและช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาด้านคุณภาพ ควรพัฒนาระบบตรวจสอบโดยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยในการตรวจสอบคุณภาพ และวางแผนที่จะรับรองมาตรฐานจากองค์กรภายนอกเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นสามารถส่งออกไปขายต่างประเทศได้สอดคล้องกับของมีนระดา โคตรศรีวงศ์ (2559) ศึกษาเรื่องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ กรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม ตำบลมะบ้ำ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทอผ้าไหม รวมถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้กลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิมประสบความสำเร็จเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนามาตรฐานการแปรรูปสินค้าเกษตรในรูปแบบนี้ ประกอบไปด้วย ผู้นำกลุ่มมีความรับผิดชอบ เสียสละ สมาชิกกลุ่มมีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้า และมีระบบตรวจสอบสินค้าที่ได้มาตรฐาน

5) ด้านชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง พบว่าชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเพื่อเป็นการลดต้นทุน และ

ทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถมีผลิตภัณฑ์ส่งลูกค้าได้ทันตามกำหนด และยังต้องมีการทำงานร่วมกันในการผลิต โดยที่ทุกคนในชุมชนมีบทบาทในการผลิตและการขาย รวมถึงการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยมีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนและตัดสินใจทำให้ธุรกิจมีความยั่งยืน ทั้งนี้ในการที่ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเองจำเป็นต้องมีผู้ที่เสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อเป็นผู้นำในการจัดการในรูปวิสาหกิจชุมชนที่จริงจัง ทำให้เห็นประโยชน์ถึงการรวมตัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของของทิพย์วรรณ จันทราและคณะ (2564) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนากระบวนการวิสาหกิจชุมชนที่พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนามาตรฐานการแปรรูปสินค้าเกษตรในรูปแบบนี้โดยยึดจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548) ประกอบด้วย ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญดังนี้ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง กล่าวคือ เพื่อการมีส่วนร่วม ร่วมมือ และให้ความช่วยเหลือในชุมชนเอง แต่อย่างไรก็ดี คนนอกอาจมีส่วนร่วมโดยอาจมีการถือหุ้นได้ 2) ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน กล่าวคือ ซึ่งบางครั้งอาจจะนำวัตถุดิบบางส่วนมาจากภายนอกได้แต่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุดเพื่อความยั่งยืน และ 3) มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล กล่าวคือ ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานทุนที่สำคัญเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับประยุกต์ให้ทันสมัย ผสมผสานกับความรู้ภูมิปัญญาสากลหรือจากที่อื่น

6) หลักธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดี ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนสามารถวางแผนการผลิต การจัดหาวัตถุดิบ และการจำหน่ายสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดการสูญเสียและต้นทุนที่ไม่จำเป็น อีกทั้งมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนอย่างชัดเจน ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น ลดความผิดพลาด และเพิ่มผลผลิต และยังมี การควบคุมคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ ทำให้สินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชนเป็นที่ยอมรับของลูกค้าทำให้เกิดความยั่งยืนของกลุ่มได้และยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่นอีกด้วยทั้งยังช่วยในการพัฒนากระบวนการผลิตและการตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถแข่งขันกับสินค้าและบริการจากภายนอกได้ รวมไปถึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งลูกค้า ผู้ลงทุน และหน่วยงานภาครัฐ จะมีความเชื่อมั่นในวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น เมื่อเห็นว่ามี การบริหารจัดการที่ดี สอดคล้องกับแนวคิด ธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) กล่าวคือ กระบวนการบริหารจัดการที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและองค์กร ซึ่งการบริหารจัดการที่ดีนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแต่ภาคภาครัฐ แต่ยังรวมถึงภาคเอกชน องค์กรไม่แสวงผลกำไร และวิสาหกิจชุมชนด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญ์ชนกข์ ไทยเจริญ (2566) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทราให้ยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจในการ

บริหารงานวิสาหกิจชุมชน ช่องทางการจัดจำหน่ายไม่หลากหลาย สมาชิกวิสาหกิจชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ การผลิตสินค้าและบริการมีต้นทุนที่สูง ขาดการส่งเสริมที่ดีและครอบคลุมจากภาครัฐ ขาดเงินทุนในการหมุนเวียน ขาดเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งประกอบด้วยปัจจัยด้านต่าง ๆ คือ ด้านความร่วมมือของสมาชิกและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน รัฐบาลต้องสนับสนุนในหลาย ๆ ด้าน และทักษะที่จำเป็น ต้องปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัย ความช่วยเหลือด้านการตลาดจากภาครัฐ ปรับปรุงกระบวนการทำงานวิสาหกิจชุมชนให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ และการสร้างให้มีระบบสวัสดิการพื้นฐานสำหรับสมาชิกครอบครัว ด้านการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ด้านการพัฒนาคนรุ่นใหม่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ด้านนโยบายรัฐ และด้านการตลาด และ 3) แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใช้ในการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพและความรู้ผู้นำและคณะกรรมการการ สร้างความร่วมมือส่งเสริม

7) เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและบริการคือ 1) การวางแผนที่ดี มีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการ เพราะช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่า ลดความสูญเสียและข้อผิดพลาดในการผลิต สามารถจัดการเวลาและบุคลากรได้เหมาะสม ทำให้การผลิตและบริการมีความราบรื่นและสม่ำเสมอ ส่งผลให้ต้นทุนลดลงและผลลัพธ์มีคุณภาพมากขึ้น 2) การจัดระบบการทำงาน การจัดระบบการทำงานมีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการ เพราะช่วยให้

ขั้นตอนการทำงานเป็นระเบียบ ลดความซ้ำซ้อนและข้อผิดพลาด ประสานงานได้รวดเร็วขึ้น ส่งผลให้กระบวนการผลิตและบริการมีความราบรื่น ผลิตได้ตามเป้าหมาย และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า 3) การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและบริการ เพราะช่วยลดต้นทุน ลดการสูญเสียของวัตถุดิบและพลังงาน ทำให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผลิตสินค้าได้มากขึ้นในต้นทุนที่ต่ำลง ส่งผลดีต่อกำไรและการเติบโตของธุรกิจในระยะยาว 4) การปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการ การปรับปรุงคุณภาพสินค้าและบริการมีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการ เพราะช่วยเพิ่มความพึงพอใจและความไว้วางใจของลูกค้า ลดการคืนสินค้าหรือการร้องเรียน สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาด และช่วยให้ธุรกิจเติบโตอย่างยั่งยืน

8) เพิ่มความเข้มแข็งของชุมชน 1. สร้างรายได้ให้กับสมาชิก มีความสำคัญต่อการเพิ่มความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน เพราะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิก สร้างแรงจูงใจในการร่วมมือกันพัฒนากิจการ ทำให้กลุ่มมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สามารถขยายธุรกิจและสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนได้ 2. สร้างความสามัคคีในชุมชน เป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน เพราะเมื่อคนในชุมชนมีความสามัคคีกันแล้ว จะส่งผลดีต่อวิสาหกิจชุมชนในหลายด้าน สมาชิกในชุมชนจะให้การสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนทั้งในด้านกำลังกาย กำลังใจ และการบริโภคสินค้าหรือบริการของชุมชนเอง ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีความมั่นคง 3. อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญา เป็นเหมือนการเติมพลังให้วิสาหกิจชุมชนมีความ

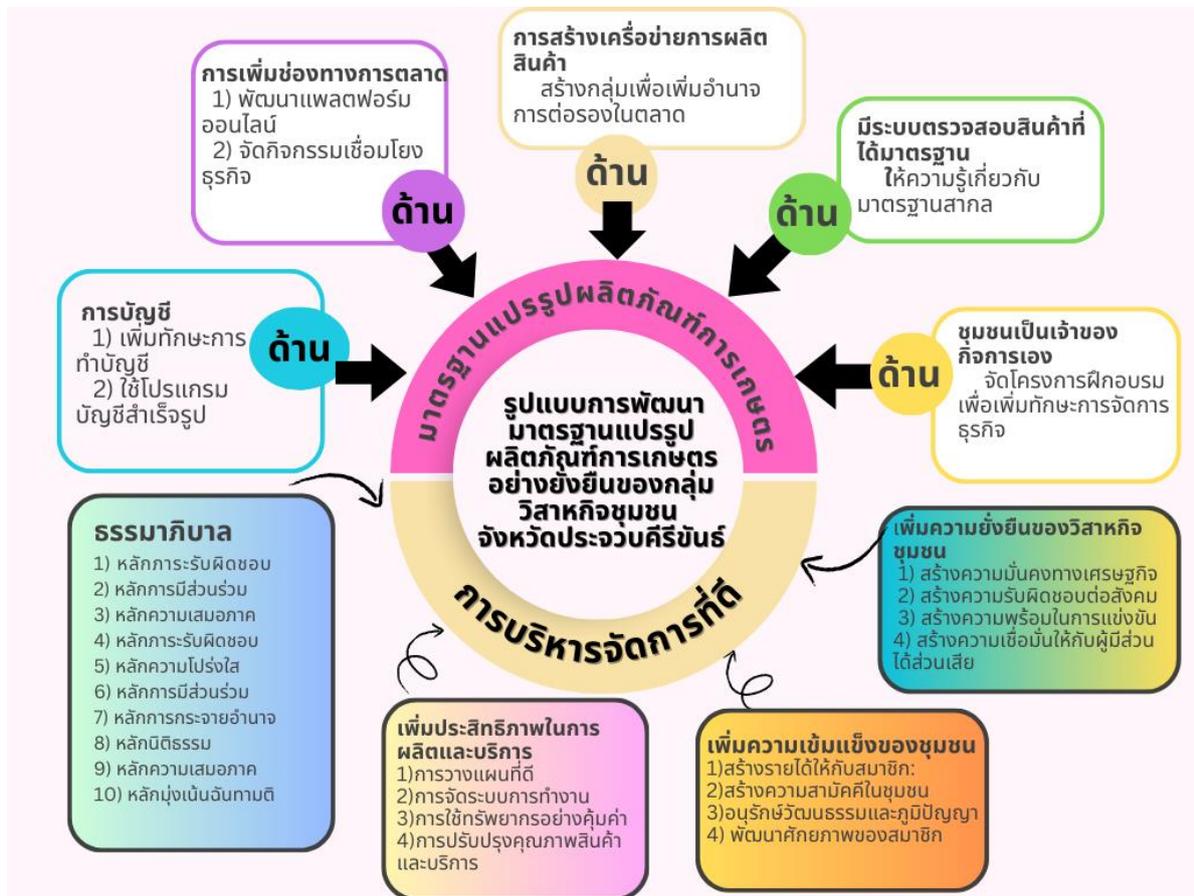
แข็งแกร่งมากขึ้น เพราะเอกลักษณ์ที่โดดเด่น การนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ ทำให้ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนมีความโดดเด่นและแตกต่างจากสินค้าทั่วไป ซึ่งจะดึงดูดลูกค้าทั้งในและต่างประเทศ เพิ่มมูลค่าการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการผลิต จะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ทำให้สามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น สร้างความยั่งยืน การอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่ลูกหลาน ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีความยั่งยืนและดำเนินกิจการต่อไปได้ในระยะยาว สร้างความภาคภูมิใจ การได้ผลิตสินค้าที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ทำให้สมาชิกในชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจในตัวตนและชุมชนของตนเอง ดึงดูดนักท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น จะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมชุมชนและซื้อสินค้า ซึ่งจะช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน 4. พัฒนาศักยภาพของสมาชิก การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชน เพราะเมื่อสมาชิกมีความรู้ความสามารถ ก็จะสามารถนำพาวิสาหกิจชุมชนให้เติบโตและประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

9) เพิ่มความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน โดย 1. สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นกุญแจสำคัญในการทำให้วิสาหกิจชุมชนอยู่รอดและเติบโตได้อย่างยั่งยืน เมื่อวิสาหกิจชุมชนมีความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ ก็จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและประเทศชาติได้ในระยะยาว 2. สร้างความรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR: Corporate Social Responsibility) เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความยั่งยืนให้กับวิสาหกิจ

ชุมชน เพราะเมื่อวิสาหกิจชุมชนใส่ใจและดูแลสังคม ชุมชนก็จะให้การสนับสนุนกลับคืนมา ทำให้วิสาหกิจ เติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืนยิ่งขึ้น การสร้างความ รับผิดชอบต่อสังคมเป็นการลงทุนระยะยาวที่คุ้มค่า เพราะนอกจากจะช่วยเพิ่มความยั่งยืนให้กับวิสาหกิจ ชุมชนแล้ว ยังช่วยสร้างสรรค์สังคมที่ดีขึ้นด้วย 3. สร้างความพร้อมในการแข่งขัน เป็นสิ่งจำเป็นอย่าง ยิ่งสำหรับวิสาหกิจชุมชนที่จะอยู่รอดและเติบโตได้ใน ระยะยาว เพราะโลกปัจจุบันมีการแข่งขันสูง วิสาหกิจชุมชนจึงต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่ เสมอ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งรายอื่นๆ ได้ เพราะจะช่วยให้อุตสาหกรรมชุมชนสามารถอยู่รอดและ

เติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว 4. สร้างความ เชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างความ เชื่อมั่นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะ เป็นสมาชิกชุมชน ลูกค้า นักลงทุน หรือหน่วยงาน ภาครัฐ ถือเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความยั่งยืน ให้กับวิสาหกิจชุมชน เพราะเมื่อทุกฝ่ายมีความ เชื่อมั่นในวิสาหกิจชุมชน ก็จะเกิดความร่วมมือและ สนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้วิสาหกิจสามารถ ดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและเติบโตอย่างมั่นคง

สรุปเป็นแผนภาพดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนามาตรฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านการบัญชี

1.1) สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ควรสนับสนุนให้สมาชิกชุมชนเข้า ร่วมการอบรมการทำบัญชีเบื้องต้น โดยเน้นให้ทุกคน ในกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดการการเงินของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน อย่างไรก็ตาม มีปัญหาบางส่วนของ สมาชิกไม่ให้ความสนใจ จึงต้องการส่งเสริมให้ทุก ครัวเรือนรวมกลุ่มและพัฒนาทักษะทางบัญชีร่วมกัน

1.2) สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบ คีรีขันธ์ควรมีการส่งเสริมการใช้ซอฟต์แวร์บัญชี สำเร็จรูป เช่น โปรแกรม FlowAccount, โปรแกรม บัญชี RDSMEs ที่ช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น และใช้ เทคโนโลยีคลาวด์เพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน สร้าง ความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูล การเงิน

2) ด้านการเพิ่มช่องทางการตลาด

2.1) สำนักงานเกษตรจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ควรพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ เฉพาะสำหรับวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นพื้นที่ในการ ขายสินค้าและบริการ และช่วยสร้างการรับรู้ในวง กว้างให้กับสินค้าชุมชน

2.2) สำนักงานเกษตรจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ควรสร้างเครือข่ายการผลิตและ การตลาดระหว่างวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ ต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและทรัพยากร รวมถึงจัด กิจกรรมเชื่อมโยงธุรกิจกับผู้ซื้อและผู้ผลิตรายใหญ่ เพื่อขยายตลาดให้กับสินค้า

3) ด้านการสร้างเครือข่ายการผลิตสินค้า

สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถช่วยส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสร้าง

เครือข่ายการผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างความ แข็งแกร่ง และสร้างกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ในตลาด

4) ด้านมีระบบตรวจสอบสินค้าที่ได้ มาตรฐาน

สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรสนับสนุนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน สินค้าเกษตรของวิสาหกิจชุมชน รวมถึงให้ความรู้ เกี่ยวกับมาตรฐานสากลที่จำเป็นสำหรับการเข้าสู่ ตลาดที่กว้างขึ้น เช่น การส่งออก

5) ด้านชุมชนเป็นเจ้าของกิจการเอง

สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการจัดการ ธุรกิจให้กับคนในชุมชน โดยเฉพาะการสนับสนุนให้ คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการเป็นผู้บริหารในวิสาหกิจ ชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

6) ด้านธรรมาภิบาล

6.1) สำนักงานเกษตรจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการ บริหารงานและการเงิน เพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถ ตรวจสอบได้อย่างโปร่งใสและเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

6.2) สำนักงานเกษตรจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ควรจัดทำคู่มือและมาตรฐาน เกี่ยวกับธรรมาภิบาลที่ชัดเจนสำหรับวิสาหกิจชุมชน โดยเน้นหลักการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส และความ รับผิดชอบ เพื่อให้การบริหารจัดการกิจการเป็นไป อย่างยุติธรรมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรเพิ่มทักษะทุกด้าน ทั้งด้านการผลิต การทำบัญชี การตลาดรวมถึงการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหาร จัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตนให้มีประสิทธิภาพ

2) สำนักงานเกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับธรรมาภิบาลและหลักการ
บริหารจัดการที่ดี โดยจัดทำคู่มือและแนวทางการ
บริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาลและต้องมีการ
ตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานเพื่อให้แน่ใจว่า
มีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลและการบริหาร
จัดการที่ดี ทั้งนี้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่มี
ประสิทธิภาพมักต้องการความร่วมมือจากหลายภาค
ส่วน รวมถึงภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน
เพื่อประสบความสำเร็จสร้างและผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). *วิสาหกิจชุมชน*. เอกสารประกอบการสัมมนา. กรุงเทพฯ.
- ทิพย์วรรณ จันทรา และคณะ (2564). รูปแบบการพัฒนากระบวนการวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์*, 11(1), 91 – 105.
- ธนัญชัชชนกข์ ไทยเจริญ. (2566). การพัฒนาความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทราให้ยั่งยืน. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*, 10(1), 276 – 292.
- มินระดา โคตรศรีวงศ์. (2559). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จกรณีศึกษากลุ่มทอผ้าไหมบ้านห้วยหลิม ตำบลมะบ้ำ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด. *Veridian E-Journal*, 9(3), 1632 – 1645.
- เมทิกา พ่วงแสง และหญิง มัทนัง (2563). แนวทางการส่งเสริมการตลาดสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสตรีบ้านบึงตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 12(2), 55-66.
- วิสาหกิจชุมชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.(2565). *ประวัติ*. <https://tcps.tisi.go.th/public/certificatelist.aspx?province=77&provincename=%E0>.
- สำนักงานคลังจังหวัดประจวบคีรีขันธ์กรมบัญชีกลาง. (2565). *คู่มือมาตรการให้บริการของสำนักงานคลังจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. สำนักงานคลังจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. บริษัท พรีเมียร์ โพร จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2554). *คู่มือการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน*. สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.
- สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง ละมัย รมเย็น ภาวรินทร์ สวัสดิ์ไธสง พัทธนันท์ ชมภูษุช และลัดดาวัลย์ รมเย็น. (2562). สภาพปัญหา ความต้องการ คุณภาพชีวิต และรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าสินค้าเกษตรของวิสาหกิจชุมชน. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 8(2), 230-240.

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาผลกระทบปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และเสนอวิธีการในการลดผลกระทบเชิงลบและเพิ่มผลกระทบเชิงบวก รวมถึงศึกษาแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนและองค์กรภายนอกเพื่อความยั่งยืน
- 2) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืน

หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). รายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการ การติดตาม
ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติเรื่อง การเพิ่มมูลค่าสินค้า
เกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖5 รอบที่ 2.

https://pmi.opm.go.th/inspect_main/uploadfilespdf.

Kotler and Armstrong (2013) *Principle of Marketing*. 15th Edition, Prentice Hall.